

Inskrift:

... **faþurr** si ...

5

... *faður sinn* ...

»... sin fader ...»

Till läsningen: 1 f är något skadat. Efter 8 i finnes en fördjupning, som ej är huggen.

572. Kragsta, Lohärads sn.

Pl. 128.

Litteratur: E. Brate, Anteckningar 1916 (ATA); G. Lovén, Brev till B. Bergman ^{15/11} 1925 (ATA); C. A. Holmberg, Förteckning öfver en del fasta fornlemningar i Lohärads socken (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Stockholms län 1936 (ATA).

Äldre avbildningar: Brate, foto 1916 (ATA); G. Lovén, teckning 1925 (ATA).

Runstenen står nu rest i en backsluttnings, på mark som tillhör Kragsta n:r 1, 12 m. Ö om landsvägen Lohärads k:a—Syninge järnvägsstation. Den andra Kragsta-stenen, U 573, står 100 m. åt SSV.

Enligt en uppgift av G. Lovén, skall stenen ursprungligen ha stått »i en löfhage nära en kilometer nordvest om byn men togs omkring 1820 derifrån och lades som spiselhäll i en stuga i byn. Denna refs omkring 1880 och stenen togs ut. Genom vårdslös behandling blef stenen då sönderslagen och utgöres nu av två större stycken och en flisa.» Vid Brates besök år 1916 »låg runstenen, med ristningen uppåt, sönderslagen i två stycken, invid östra kanten av landsvägen genom Kragsta mitt emot Kragsta n:r 1. Jag lät lägga stenen på kant med stenar under och bakom, och om ej yttre åverkan tillkommer, synes den komma att förbli liggande i detta läge.» Brate antecknar vidare, att en del av stenen »gått förlorad, varigenom ristningens början saknas». Enligt vad Gust. Lovén i Stabby, Söderby-Karls sn, har meddelat Brate, »skall en flisa, som innehållit ett ormhuvud och alltså är det felande stycket, finnas liggande under tak i boden mitt emot stenen men då jag 30 juni ånyo besökte Kragsta, kunde jag icke återfinna densamma.» Den flisa, som Brate talar om, kom senare till rätta. G. Lovén uppger, att den »nu [1925] förvaras hos Söderby-Karls fornminnesförening, hvilken äfven hyser en varm önskan att få taga hand om hela stenen, som för närvarande ligger så godt som för fäfat, och skaffa den bättre skydd». C. A. Holmberg antecknar, att runstenen ligger »på landsvägsreningen i tvenne halfvor». Vid runinskriftsinventeringen 1936 låg stenen på samma sätt men lagades sedan och restes på sin nuvarande plats genom Riksantikvarieämbetets försorg.

Grå granit. Höjd 1,26 m., bredd (nedtill) 0,75 m. Inskriften är, om man bortser ifrån att de första runorna ha förlorats, ganska väl bevarad. Ristningen är emellertid ojämnt huggen; särskilt ornamentslinjerna äro ibland grunt och osäkert ristade.

Inskrift:

... **lah** · **lit** **bro** · **kera** · **stain** · **rita** · **eftir** · **ioan** · **buanda** · **sin** · **ok** · **kunar** · **ok** · **ali** · **eftir** · **boþor** · **sin**

5

10

15

20

25

30

35

40

45

50

55

60

65

... *-laug let bro gærva, stæin retta æftir Ioan, boanda sinn, ok Gunnar ok Ali (Alli) æftir broður sinn.*

»... -lög lät göra bron och resa stenen efter Johan, sin make, och Gunnar och Ale (Alle) efter sin broder.»

Till läsningen: Av 1 **l** återstår nu endast bst och ett mycket kort stycke upptill av hst. 2 **a** har, i likhet med 14, 17, 23, 31, 35 och 38 **a**, bst endast t. v. om hst. Blott inskriftens två sista **a**-runor, 47 och 51, ha dubbelsidiga bst. 10 **o** har, som inskriftens andra **o**-runor, bst endast t. h. om hst. 11 **k** är ej stunget. 12 **e** är säkert. I 15 **s** fortsätter den översta leden med en svag linje ned till ramlinjen. 19 **n** har i likhet med inskriftens övriga **n**-runor ensidig bst. 21 **i** är ej stunget. 25 **e** och 37 **d** äro säkra. Av 54 **e** återstår endast ett kort stycke nedtill. Runan har fördärvats i brottet, och det är därför icke möjligt att med fullkomlig säkerhet avgöra, om runan har varit stungen eller ej. Möjligen kan man i brottets kant se ett mycket svagt spår av en **e**-prick. Mellan 59 **b** och 60 **o** har ristaren hoppat över ett **r**. Efter 66 **n** finnas flera runda små fördjupningar, men ingen av dem gör intryck av att vara huggen. — Brate: 37 **t**.

Inskriftens första bevarade runor, 1—5 **lauh**, utgöra senare leden av ett kvinnonamn på *-laug*. Hur mycket av detta första namn som har gått förlorat genom skadan på stenen nedtill t. v. är givetvis svårt att bestämma. Möjligen skulle man kunna framhålla, att om inskriften har varit symmetrisk, d. v. s. om den börjat nedtill t. v. på samma höjd som den slutar nedtill på högra sidan, skulle i inskriftens början saknas omkring tre runor. Det första namnet kan då t. ex. ha varit det vanliga kvinnonamnet *Guðlaug*.

Om namnet *Ioan* se U 216, och om namnet *Ali* (*Alli*) se U 203.

573. Kragsta, Lohärads sn.

Pl. 129, 130.

Litteratur: L 612. F. V. Radloff, *Beskrifning öfver norra delen af Stockholms län* 2 (1805), s. 115; R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1, s. 73; UFT h. 2 (1872), s. 42; E. Svedmark, *Beskrifning till kartbladet Norrtelje* (1887), s. 66; L. Lybecker, *Brev till A. Hazelius* ^{28/11} 1896 (avskrift i ATA); E. Brate, *Anteckningar* 1916 (ATA); C. A. Holmberg, *Förteckning öfver en del fasta fornlemningar i Lohärads socken* (ATA); S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Stockholms län* 1936 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rubäck, teckning 1825 (i: J. G. Liljegren, *Fullständig Bautil*, ATA); Brate, foto 1916 (ATA).

Runstenen står i dikeskanten vid östra sidan av landsvägen genom Kragsta. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Norrtelge». Den andra Kragsta-stenen (U 572) står 100 m. åt NNÖ.

F. V. Radloff omtalar, att en runsten, »som ej är uptagen i Bautil träffas emellan Kragsta och Rimsjö». I Liljegrens *Fullständig Bautil* finnes en teckning av U 573, utförd av J. Rubäck. På teckningen finnes följande uppgift: »Denna Runsten är funnen för 30 år sedan i ett Gärde vid plöjning. Ligger nu utan för dörren vid kragsta Gästgifvaregård, i Lohärads Sochn uti Roslagen. afritad 1825 af J:R.» L 612: »Kragsta gästgifvaregård.» I *Runa* (fol., 1872) behandlar Dybeck denna sten, »som säges förr stått vid . . . Rimsjö i Husby socken och för några år sedan restes invid landsvägen vid Kragstad». Stationsinspektör Lybecker lämnar i ett brev (1896) följande upplysning om stenen: »Denna runsten har blifvit funnen som spishäll i en bondgård i Kragsta, bonden visste [icke] huru länge den där legat eller hvarifrån den kommit — han, bonden, blef genast tillsagd att borttaga stenen från spisen, samt uppsätta densamma, hvilket ock skedde och står den nu i diket.» När Brate år 1916 besökte Kragsta, stod stenen på denna sin nuvarande plats men hotade då att falla. Brate lät »räta upp stenen och skola under den med sten, så att den nu länge torde bli stående upprätt». C. A. Holmberg antecknar (1925), att stenen »är ordentligt rest invid landsvägen».

Ljusröd granit. Höjd 1,80 m., bredd (mitt på stenen) 0,94 m. Ristningen är djupt och kraftigt huggen. Inskriften är mycket tydlig, varför de svåra fel, som de tidigaste läsningarna visa, måste bero på ovana hos undersökarna.